

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đ&#c Ban

Thứ Tư, 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

Cô Tô về làng sau hơn bốn chục năm. Cô về một mình lặng lẽ.

Theo sau cô là một chiếc xe ngựa, thùng xe gắn gàng máy cái hòm sắt, hòm gỗ. Phía trên cùng có nhúng cái gì đó giống khung kính, giũa tra, nung dùi loang loáng.

Dân làng tập trung các lối ngõ ủa ra, kéo đến thăm cô. Có ai đó đã mua ngôi nhà xây một ngôi lợp ngói bằng ngày cha cô một. Nó nằm phía cuối làng, cạnh một cái hồ bom từ lâu đã biến thành cái giếng nước ngọt dùng cho cả làng.

Chúng tôi đứng gần sân nhìn vào kho ngựa trống nhô nhô phía bên trái trong nhà và lợp một công nghiệp mùi thơm mưng thum thum. Trong đám nông dân làng có tiếng thét dài nghe thét buồn. Có lẽ đó là nỗi buồn cho một thế hệ nông dân sụp đổ, cho hình dáng yếu ớt, già nua trước công nghệ của cô Tô.

Cô mời chúng tôi vào nhà, đặt trên cái bàn gỗ ba đĩa bánh quy, ba đĩa kẹo, ba bao thuốc lá và nhúng chai nước uống nóng. Ngoài bốn trẻ con, chỉ một số người ăn chậm rãi. Với dân làng tôi, bánh quy là một thứ xa xỉ; cả đáng tội, đã mua ai biết mùi vị thực bánh quy vàng màu da đỏ nọy.

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đác Ban

Thứ Tư, 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

Cô nhìn chúng tôi, đôi mắt có vẻ linh lßi lßi, rßn rßn nßc mắt. Tôi đßng, cô bß xúc đßng.

Cô Tô không ăn, không uống, chß đi đi lßi lßi dáng vẻ nßng nß, chß m chß p. Vßn to cao, da mßt chßy xß, bßng lßm lßm, hai vú trßu xußng, nom cô béo mßt cách bßu rß.

Cô hßi thăm sßc khoßng nßi này nßi kia, gißng cô nhß nhß, hßi rß. Tôi nhßng cô vß thăm trßng, tißng cô lanh lßnh. Ngày ßy lâu rßi. Tô mßt thßng bé mßc qußn cßc nay tôi đß có vß và mßt cô con gái hai tußi tí xíu nhß con mèo hen. Cô Tô bßo, mßt năm ß chißn trßng đßc tính bßng hai năm công tác, nên cô nghß trßc tußi. Cô vß làng, ß vßi dân làng là đß chßu nhßt. Chúng tôi không nghi ngß vß đßu ßy. Có tißng bß bã nhßng dân làng tôi cũng tßnh, không ai hßi chuyßn chßng con cßa cô.

Ra khßi nhà cô, chúng tôi mßi thì thảo vßi nhau: "Chßc xßy ra chuyßn gì đßy, chß làm sao mßt ngßi nhß cô Tô lßi vß ß làng?"

Có thß lßi thì thảo ßy đßng lên tßi xã, cũng có thß hß cũng nghĩ nhß chúng tôi nên tßi ßy chß tßch xã đßn nhà cô Tô. Anh ta là thß hß trßng thành sau chißn tranh, hßc hßt lßp 10 còn hßc xong trßng trung cßp nông nghißp cßa tßnh. Cô Tô mßi chß tßch xã ngßi rßi đi vào gian nhà trong. Lâu lßm cô mßi quay trß ra. Cô thay bß qußn áo lßa mßng bßng bß quân phßc đß sßn màu. Đi đßn trßc mßt chß tßch xã cô đßng lßi, khoanh tay trßc ngßc, đßu hßi ngßng lên:

- Nào! Chßc anh có chuyßn cßn nói vßi tôi.

- Trßc tiên đßi đßn chính quyßn đßa phßng, tôi đßn thăm sßc khoß cô. Sau thì...

Cô Tô không đß anh ta nói hßt:

- Chßng phßi anh đßn thăm tôi. Ngßi ta đßn thăm nhau bßn mßt nó khác cß.

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đác Ban

Thứ Tư,, 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

Chä täch xä gäng cäi:

- Cô cũng biät xem täng cä à?

Cô Tô nhäu mäy. Cô bäng nhäng ngäi bä anh ta cũng täng làm chä täch xä suät mäy nhiäm kä thäi sau chiän tranh. Cô nói:

- Tôi còn biät nhiäu thä näa, nhäng không phäi đä nói väi anh.

Chä täch xä đä mät và đäng ra phäi tä trän tänh mình thì anh läi gän giäng häi:

- Sao cô không lên Uä ban hành chính xä trình báo giäy tä?

Cô bät giäc thä dài, räi nói:

- Tôi có giäy tä nào đä?

Chä täch xä nói:

- Cô Tô , chúng tôi biät cô täng là anh hùng. Cũng biät cô làm lãnh đäo trên thành phä. Nhäng đây là làng. Đây có Đäng, có chính quyän.

- Nom tôi có vä chäng Đäng läm à?

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đác Ban

Thứ Tư, 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

- Không. Tôi không có ý nói thá... Nháng mà... - Anh ta đáa bàn tay khua khua trác mát, rái đáp hái - Có phái cô bá ká luát không?

Cô Tô ngáa cá ra cái. Tiáng cái cáa cô nghe lạnh lánh khián chá tách xã phái ngoánh nhìn ra ngoài trái, lúc này đã vàng rái trắng. Cuái cùng cô nói:

- Anh lên thành phá mà hái.

Chá tách xã đáng đáy, lám rám câu gì đó rái bác ra cáa.

Máy ngày lián sau hôm áy cô không xuát hián. Ngôi nhà im lìm, mác mác nhá khi cô cháa vá.

Tráa và chiáu tháy nháng làn khói xanh lam ván lên ngán tre rá trên mái ngói biát đác cá cô ván á trong nhà. Có tin chá tách xã ra thành phá điáu tra cô Tô.

Váy là chúng tôi ngáng anh ta. Mát báa, mái má sáng làng bá đánh thác bái tiáng ô-tô. Chúng tôi má cáa nhìn và tháy tá trên xe bác xuáng hai ngái đàn ông, mát là chá tách xã, còn ngái kia chúng tôi cháa táng gáp. Há vào nhà cô Tô, lát sau ngái lám quay ra. Chúng tôi hái cô Tô: "Khách nào váy?". Cô đáp: "Ngái cùng cá quan cũ". Lái hái chá tách xã: "Sáng nay ai đán nhà cô Tô thá?". Chá tách xã đáp: "Mát ngái quan tráng".

Chá tách xã nói đúng. Ngái đàn ông mác com lê đán nhà cô Tô rái vái vàng ra đi là mát ngái quan tráng. Chuyán náy mãi sau này chúng tôi mái hay biát.

Ká tá hôm có khách lá đán nhà cháng mái ngày, mát sáng chúng tôi tháy cô Tô ra khái làng. Trái không máa chá có sáng mù máng tang, nháng cô mang áo bát, đái nón lá. Chúng tôi đoán cô lên phá huyán sám đá dùng, vát đáng trong nhà. Hôm áy không tháy cô vá. Hôm sau, rái hôm sau náa cũng không tháy. Cánh cáa nhà cô ván đóng kín, cái khoá đáng vàng choá nám ngáa dát lên trái. Chúng tôi hái bà Đác goá cháng á đáu ngá nhà cô, bà ta chá lác đáu.

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đ&#c Ban

Thứ Tư,, 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

Dân làng tôi läng. Khi cô Tô ở nhà có mßy ai nhßc tßi, còn nhßng ngày này tußng nhß ngoài cô Tô hß chßng có gì phßi quan tâm nßa. Hß đoán già, đoán non mßc đích chuyßn đi cßa cô. Thßm chí có ngßoi còn giß "Đßam thiên thuyßt đßa lußn nhân" tìm đßon ông Ngô Bßch nßi vß tußi tß Đßu. Tôßng mßu, tßng mßu chúng tôi chßp vá lßi thành ra câu chuyßn vß ngßoi i đßan ông mßc com lê vß nhà cô Tô. Ông ta tên Nghi, đßng nhß cô Tô nói vßi chúng tôi là cùng cß quan cũ.

Hßn cô ngßm ngßi lßi, quyßt đßnh đßn cß quan. Đßam phß nß làng tôi bình lußn: "Làm dân tßng đß! Cß lßi phßi quay đßu trß lßi làm vßng làm tßng. Xem ra làm vißc gì vßi loßi nhß cô Tô không phßi lúc nào cũng đß".

Chúng tôi cũng chß nhß lß cóc ngßi đßng gißng. Cô Tô chßng phßi nhß chúng tôi nghĩ. Mßt tußn sau cô xußt hißn trên đßng làng. Lßn cô Tô đi khßi làng vßa kß trên là ra thành phß làm thß tßc gißy tßng hßu.

Nghe kß cô nói vßi lãnh đßo thành phß thß này: "Các đßng chí giao cho tôi đßng đßu mßt cß quan quan trßng cßa Đßng và Nhà nßc. Trßc tßi nghĩ vißc y là đßng nhiên. Tôi cßng hißn, tôi tßn tâm, tßn ý vßi các đßng chí. Nay, ngoài nhìn lßi, thßt không hißu vì sao các đßng chí lßi làm thß? Tôi mußn nghß, các đßng chí bßt đßng chí Nghi vß tßn làng bàn tôi trß lßi làm vißc, tôi cũng không hißu nßt". y là cô nói theo cách dân làng tôi: Mßt lßi hai ba nghĩa. Chß chßc là cô hißu hßt...

Tß bßa y, nhà cô Tô luôn mßc cßa. Thßnh thoßng cô ăn mßc rßt đßp có cß vßi ve nhßn nhßt trên môi, trên má đi ra đßu làng, vào quán cß Tuyên. Khi tôi lßn lên đß thßy cái quán cßa cß nßm nép đßi gßc dußi già. Chißn tranh, cß lên núi Sßc tránh bom. Hoà bình cß trß vß lßi đßng lßu bên gßc dußi bán rßu trßng vßi cua đßng rang lá chanh, con nào con y nßn nßn vàng lß m và thßm phßc.

Cô không ußng rßu, chß ăn mßi món cua đßng. Cô Tô lßng caß Dân làng tôi nói: "Đßi thß mßi là đßi". Thì mßi ngßoi i mßt cách nghĩ chß chúng tôi thßy, đßan bà không chßng có nßm trên núi vàng, đßi ngßc cũng cß khß. Ngßoi i xßa đß nói thß. Chúng tôi qua lßi nhà cô nhißu hßn. Nhßng chúng tôi vßn nhß không hißu hßt cô, vßn nhß có mßt đßng ngăn cách nào đó gißa cô vßi chúng tôi.

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đác Ban

Thứ Tư: 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

Mùa hè năm ấy nằng to. Cây cối vàng suộm lá. Mùa gặt châu chấu ào ào bay cõ vào làng trẽn nằng, đõp cánh tanh tách suýt đêm qua ngày.

Chõ tõch xã đõng giõa sân nhà cô Tô, tay xua đõi lũ ào ào xúm xít trên mái tóc rõi bù. Sau lõng anh ta mõt chiõc ô tô con đang nõ máy khõ t khõ. Đõn lúc ấy chúng tôi mõi biõ t cô Tô bõ m nằng. Nghe bõ o võ t thõõng cũ bõ tái phát. Chõ tõch xã báo lên huyõn, huyõn báo lên thành và Ban bõ o võ sõc khoõ thành phõ cho ô tô võ đõn có đi chõa bõnh. Chúng tôi diu cô bõõc liêu xiêu ra xõ

Dân làng nhìn mãi theo chiõc ô tô chõ cô Tô cho đõn khi mõt hút sau khúc đõõng ngoõ t, chõ còn nhõng làn bõi đõõng trõng đã xoài xuõng đõng lúa mõi ai võ nhà nõy.

Tôi có ngõõi anh cùng cha khác mõi bõ làng vào Đõc Lõc năm 1980, nhanh chóng tõu đõõc hàng chõc héc ta đõ t đõ bazan màu mõi. Anh trõ lên giàu có, tiõn cõa đõ dõ.

Võ quê thõy võ chõng tôi nhõch nhác mõi đõng lòng thõõng, anh đõa tôi vào coi võõn cà phê. Cùng làm viõc või tôi có mõt ông già sõng câm lõng mõt cách khó hiõu.

Anh tôi bõ o "ông ngõõi ngoài ta" trõõc tõng chiõn đõu õ vùng Tây Nguyên này. Ông làm cho anh tôi hõn mõi năm rõi. Có tiõn nhõng ông chõng làm nhà, chõng sõm sõa đõ đõc gì cho mình. Ngoài công viõc, ông chõ thích mõi đõc báo. Tôi hõi chuyõn riêng cõa ông, ông trõng mõt buồng xõng:

- Nõu nói đõõc thì ta đã nói. Ta không nói tõc là không nói đõõc. Đõng có hõi.

Bõng đi mõt đõo, mõt hôm, ông gõi tôi vào lõu cõa ông.

Ông ngõi trên chiõc chiõu trõi đõõi đõ t, trõõc mõt mõt chai rõõu đã või nõa, lẫn lóc hai cái chén

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đác Ban

Thứ Tư,, 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

và báa bán vá lác, máu thuác lá.

Ông im lám, ngá nhá ông đã ngái thá lâu lám rái. Tôi nhìn khuôn mát tái xanh cáa ông, lo láng hái:

- Ông má à?

Ông giát mình, ngá ngác, rái đáp:

- Tô tráa tái giác tháy nóng ruát, chác trái đáng... Nào, uáng đi! - Ông đáy vá phía tôi mát chén ráu.

- Đá tôi hái ít lá cá mác giá nhá láy nác ông uáng...

Ông nhìn tôi, mát tháng thát thá nào áy.

- Mai tôi có viác đi xa dám ngày - Ông nói.

Tôi hái:

- Đi đâu?

- Đã nói là đi xa - ông nói, vá khó cháu - Thôi vá ván đi.

Cô Tô Làng Tôi

Tác Giả: Đác Ban

Thứ Tư,, 12 Tháng 1 Năm 2011 11:19

Bißt tßnh ông, tôi không dám hỏi gì thêm lút cút ra đßng.

Mßt mình gánh công việc của hai người, tôi hiểu như không đßc nghß. Cũng trông ngóng ông ta và Ngày tháng năm kể tôi bỏ ông đi, anh trai tôi trao cho tôi hai lá thư ngoài quê gửi vào. Mßt của cha chết chß xã, mất của vợ. Tôi xin trích hai đoạn trong hai bức thư ấy để kết thúc câu chuyện kể trên:

Thß Chß chết xã: Cô Tô mất rồi. Lß tang đßc chết chß xã ngoài thành phố để y để quan khách. Long trọng lắm. Tôi đi đi n cho xã ta để lß tang và đưa thi hài cô về nơi an nghỉ cuối cùng tại nghĩa trang Hàng Đßng. Như khi xưa, chú là người quý nhất cô Tô, tôi viết mấy dòng tin chú hay.

Thß của vợ tôi: Anh về đi thôi. Có đôi chút cũng đßc. Còn mất việc của anh về gửi quyßt: Cô Tô chết rồi. Cô chết ở bệnh viện tỉnh, di chúc phải đưa về nghĩa địa làng ta. Cũng làng đưa tang cô. Em tính ta nên mua. Đßt về nhà cô Tô chết lắm...